Autor Guste Santini
Petak, 21 Rujan 2007 11:46

ILUZIJA I STVARNOST HRVATSKOG GOSPODARSTVA: 2. Međuovisnost sustava i politike

"Odnos politike i sustava odnos je diskrecijskih i sustavnih mjera. Naime, manipulacija instrumentima (elementima sustava) jesu mjere odnosne politike i u idućem razdoblju postaju elementi sustava čime je izmijenjen i sam sustav."

"Temeljni cilj gospodarskog sustava u dugom roku jest razvoj. Tu nema razlike između sustava i politike jer su u dugom roku svi sustavi i elementi varijabilni – nije moguće povući crtu razgraničenja između sustava i politike."

Guste Santini

Načela kojima se rukovodi neka akcija u ostvarivanju funkcije cilja jest politika. Sustav se u odnosu na politiku javlja kao institucionalna osnova i sredstvo njezina djelovanja.

Sustav je sveukupnost međusobno povezanih elemenata i blokova koji su podsustavi sustava. Prema tome, sustav je određena konstrukcija s obzirom na: spoznaju (dostignuta razina znanja), dani prostor, vrijeme egzistencije sustava, međuovisnost (putem veza) s drugim sustavima s kojima je ravnopravan i ovisan (putem veza) o svome nadsustavu.

Imajući u vidu izneseno, gospodarski sustav mogli bismo odrediti kao podsustav društvenog sustava kojemu je podređen, ali i djeluje na njega kao odnos dijela i cjeline. I sam je složeni sustav koji ima svoje podsustave (fiskalni sustav podsustav je gospodarskog sustava, a porezni sustav podsustav je fiskalnog sustava), a porezni sustav također ima svoje podsustave i tako dalje sve do elemenata.

Na gospodarski će sustav utjecati dostignuti stupanj, ponajprije, ekonomske znanosti, ali i ostalih znanstvenih disciplina na izravan i neizravan način. Znanost kao sustav ravnopravna je gospodarskom sustavu. I ostali sustavi koji su podsustavi društvenog sustava utjecat će putem povratnih sprega na gospodarski sustav.

Kada je riječ o gospodarskom sustavu, tada je od osobitog značenja precizirati u kojem vremenu djeluje gospodarski sustav kao i područje na kojem djeluje gospodarski sustav (naša nedavna prošlost drastičan je primjer tog značenja).

Kriterijalna funkcija učinkovitosti odnosnoga gospodarskog sustava jest cijena po kojoj gospodarski sustav ostvaruje ciljeve društvenog sustava.

I sam se sustav mijenja: jedni elementi postaju aktivni (ulaze/razvijaju se/nastaju) dok drugi elementi postaju pasivni (izlaze/troše se/nestaju). Drugim riječima, mijenja se položaj i značaj

svakog elementa u sustavu. Imajući u vidu iznesene napomene, možemo ustvrditi da će isti elementi različito "komponirani" rezultirati različitim sustavom. Kao što znamo, pod utjecajem monetarista i kejnzijanaca došlo je do različitog vrednovanja instrumenata monetarne i kreditne politike. Ili drugi primjer. Odnos izravnih i neizravnih poreza, uz klauzulu ceteris paribus, bit će različiti u kratkoročnom ili konjukturnom ciklusu u odnosu na dugoročni ili razvojni ciklus.

Odnos sustava i podsustava kao odnos cjeline i dijelova bitan je za učinkovito funkcioniranje sustava. Cilj koji postavlja nadsustav mora stvoriti dovoljno širok djelatni prostor podsustavu kako bi ga ovaj ostvario uz najmanje troškove. Ta znači da porezni sustav mora imati djelatnu slobodu u odnosu na fiskalni i gospodarski sustav kako bi optimalizirajući sebe, kao sustav, smanjivao svoju entropiju, a time i entropiju svog nadsustava (fiskalni i gospodarski sustav).

Postavlja se pitanje: Kakav je odnos gospodarske politike i gospodarskog sustava?

Na kratak rok gospodarska politika ima stabilizacijsku, odnosno anticikličku zadaću. Dakle, cilj joj je da se stabilizira gospodarstvo. Porezna politika svojim instrumentarijem također će nastojati ostvariti postavljeni cilj na način kako joj ga odredi gospodarska politika. Prema tome, i jedna i druga politika realiziraju svoje učinke diskrecijskim odlukama. Sustavi svoje učinke ostvaruju automatski (temeljem svoje konstrukcije). Odnos politike i sustava jest odnos diskrecijskih i sustavnih mjera. Naime, manipulacija instrumentima (elementima sustava) mjere su tekuće politike i u idućem razdoblju postaju elementi sustava čime je izmijenjen i sam sustav.

.....
.....